

PGS.TS. NGUYỄN THỊ THU CÚC  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC CẦN THƠ

*Biện Pháp*

# PHÒNG TRỊ

CÔN TRÙNG VÀ NHỆN  
GÂY HẠI CÂY ĂN TRÁI

*(Sầu Riêng - Ổi)*



PGS.TS. NGUYỄN THỊ THU CÚC  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC CẦN THƠ

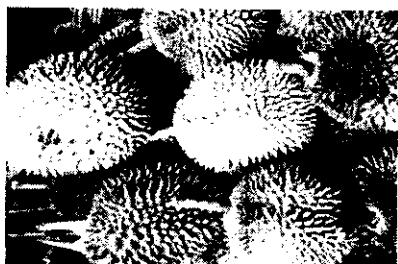
nr 2680 - 2681

*Biện Pháp*

# PHÒNG TRỊ

CÔN TRÙNG VÀ NHỆN  
GÂY HẠI CÂY ĂN TRÁI

*(Sầu Riêng - Ổi)*



# CÂY SÂU RIÊNG

*Durio zibethicus* L.

Họ: Bombacaceae

# **1. Rầy nhậy *Allocaridara maleyensis* Crawford (Chadila Unhawuti)**

Họ: Psyllidae – Bộ: Homoptera

## **Tình hình phân bố**

Hiện diện rất phổ biến tại Thái Lan, tại Đồng bằng sông Cửu Long, loài này cũng được ghi nhận thường xuyên trên các địa bàn trồng sầu riêng, đặc biệt là tại Cần Thơ, Tiền Giang và Bến Tre.

## **Hình thái**

Thành trùng có chiều dài 3 – 4 mm, cơ thể có màu nâu lợt, cánh trong suốt. Trứng có màu vàng lợt, hình bầu dục có một đầu hơi nhọn, kích thước rất nhỏ, khoảng 1 mm (H.2, H.3). Trứng được đẻ thành từng ổ (12 – 14 trứng) ở trong mô lá non còn xếp lại chưa mở ra. Có thể quan sát thấy trứng nếu đưa lá non về phía ánh sáng và nhờ sự hiện diện của các vòng màu vàng hay nâu trên lá.

Ấu trùng tuổi 1 màu vàng, di chuyển rất chậm. Tuổi 2 có một ít lông tơ màu trắng ở phần cuối bụng và bắt đầu phủ một lớp sáp màu trắng, tuổi 3, 4, 5 có các sợi sáp trắng như bông rất dài ở cuối đuôi. Từ tuổi 2 đến tuổi 5, ấu trùng di chuyển rất nhanh khi bị động (H.1).

## **Một số đặc điểm sinh học và gây hại**

Đây là đối tượng gây hại quan trọng trên sầu riêng tại ĐBSCL. Tại Tiền Giang (một vùng trồng sầu riêng quan

trọng của ĐBSCL), kết quả điều tra ghi nhận rầy nhái có thể tấn công trên 90% số cây trong vườn. Kết quả điều tra tại Bến Tre cũng cho thấy loài này có thể tấn công đến trên 70% số cây trong vườn điều tra. Trên nhiều cây tỷ lệ lá bị hại lên đến 75%. Theo ghi nhận của nhiều nhà vườn thì loài này chỉ mới bộc phát trong một vài năm qua và gần như 100% nông dân trồng sầu riêng khi rõ tác nhân gây hại (Nguyễn Thị Thu Cúc và Nguyễn Văn Hùng, 1997).

Trứng được đẻ vào trong mô của lá non, theo Su-apa Disthaporn (1995), thành trùng có thể sống đến 6 tháng. Cả thành trùng lẫn ấu trùng đều gây hại bằng cách chích lá non. Ấu trùng tập trung trong các lá non còn xếp lại, chưa mở ra, thành trùng thường hiện diện ở mặt dưới lá. Lá bị hại thường có những chấm nhỏ màu vàng, sau đó lá bị khô và rụng hàng loạt, làm ảnh hưởng lớn đến sự phát triển, ra hoa và đậu trái của cây. Hiện tượng lá khô và rụng làm nhiều nhà vườn nghĩ rằng cây bị bệnh, do đó đã có nhiều hộ sử dụng các thuốc trừ bệnh để phòng trừ. Trong quá trình gây hại, loài này còn tiết mật ngọt tạo điều kiện cho nấm bồ hóng phát triển, ảnh hưởng lớn đến sự quang hợp của lá.

### **Triệu chứng**

- Lá khô, rụng hàng loạt

- Cột sự hiện diện của nấm bồ hóng trên lá làm lá bị đen.

- Sự hiện diện của rầy nhậy ở mặt dưới lá và trong lá non (còn xếp, chưa mở)

- Sự hiện diện của trứng trong lá non.

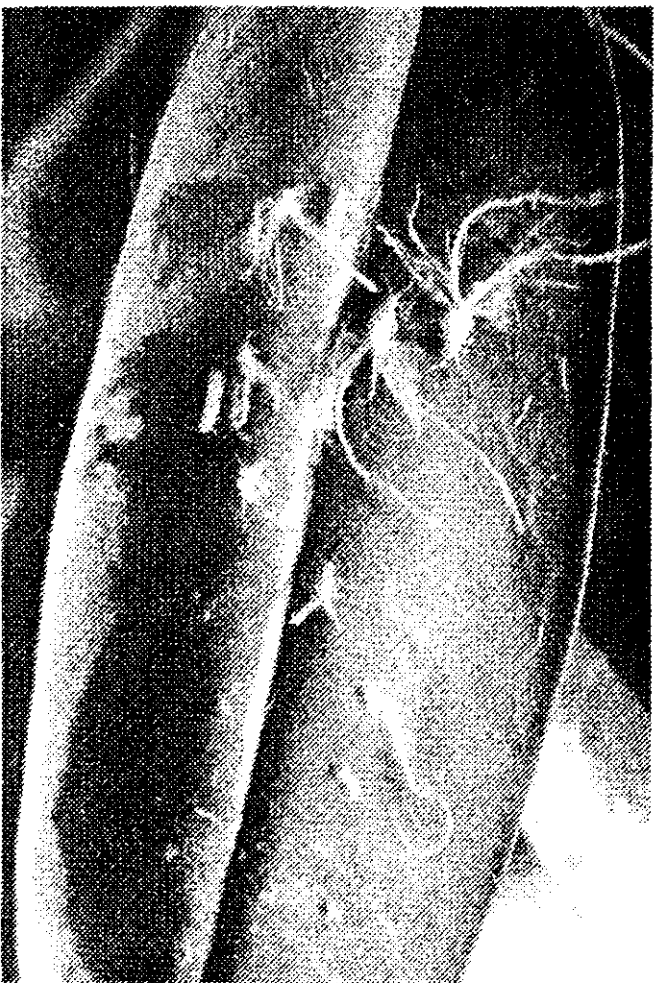
## **Phòng trị**

Rầy nhậy là một đối tượng đã được nghiên cứu khá nhiều tại Thái Lan. Sau đây là một số đề nghị về các biện pháp phòng trị rầy nhậy trên sầu riêng tại Thái Lan (IPM Durian team Thai-German, 1996):

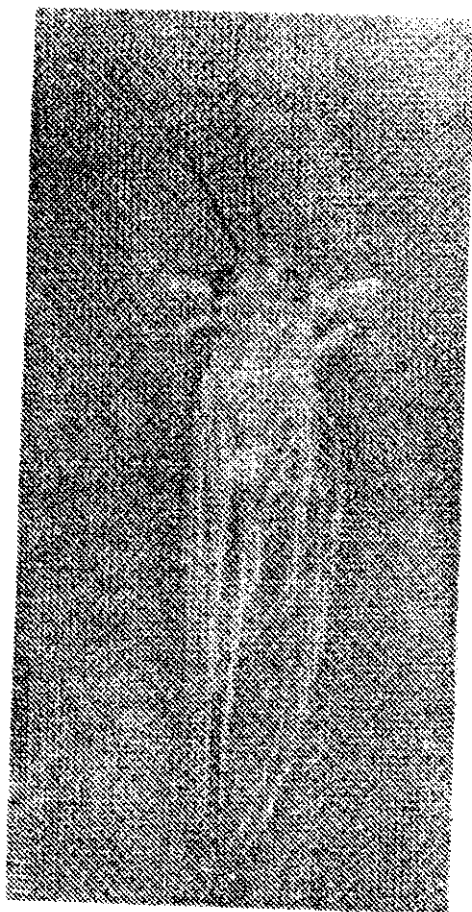
- Sử dụng bẫy màu vàng để hấp dẫn thành trùng.

- Sử dụng phương pháp tưới bằng vòi phun nước mạnh lên các chồi non để rửa trôi ấu trùng và thành trùng.

- Sử dụng thuốc trừ sâu khi > 50% chồi bị nhiễm rầy hoặc > 20% số chồi có trứng rầy. Theo kết quả khảo nghiệm của Thái Lan, các loại thuốc như Endosulphan và Buprofezin tỏ ra có hiệu quả tốt đối với rầy nhậy. Một số kết quả khảo sát tại ĐBSCL ghi nhận các loại thuốc như Bassa, Applaud, Trebon, Sagolex và Supracide cũng tỏ ra có hiệu quả cao đối với rầy nhậy. Cần luân phiên sử dụng nhiều loại thuốc khác nhau để hạn chế sự bộc phát tính kháng.

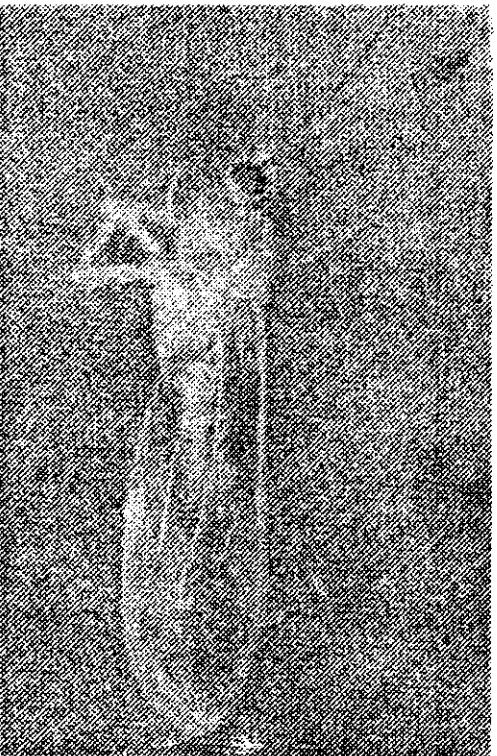


Hình 1: Các giai đoạn phát triển của Rầy nhầy  
*Allocaridara maleyensis* trên lá Sầu Riêng



Hình 2 : Thành trùng Rầy nhậy  
*Allocaridara maleyensis*  
(nhìn phía lưng)





Hình 3: Thành rừng Rây nhảy  
*Allocarridara maleyensis*  
(nhìn phía bên)

## 2. Sâu đục trái *Conogethes punctiferalis* (Guenée)

Họ: Pyralidae -- Bộ: Lepidoptera

### Tình hình gây hại trên sầu riêng tại ĐBSCL

Hiện diện rất phổ biến trên sầu riêng tại ĐBSCL, kết quả điều tra (Nguyễn Thị Thu Cúc và Nguyễn Văn Hùng, 1995) ghi nhận rầy nhậy hiện diện trên 100% vườn sầu riêng đã được điều tra tại Tiền Giang và 64% tại Bến Tre, ít quan trọng tại Cần Thơ.

### Hình thái

Xem trong phần cây nhân (H.5)

### Đặc điểm sinh học và gây hại

Loài này cũng được ghi nhận gây hại trên nhãn, ổi, chôm chôm và cả trên măng cầu xiêm. Trên sầu riêng, thành trùng đẻ trứng trên các vỏ trái non. Ấu trùng nở ra thường chọn nơi gần cuống trái để đục vào bên trong trái (H.4). Đầu tiên sâu tấn công vỏ trái sầu riêng, sau đó khi tuổi lớn, sâu tiếp tục đục vào phía trong trái.

Sâu thường hóa nhộng ngay trên đường đục, gần bề mặt của vỏ trái hoặc sâu chui ra ngoài, nhả tơ, kết lá và phân thành kén rồi hóa nhộng trong kén ngay giữa các gai của trái, giai đoạn nhộng kéo dài khoảng 8 ngày.

Sâu thường gây hại nặng trên các chùm trái, đục trái ngay từ khi trái còn nhỏ. vào giai đoạn này nếu bị gây